

Tekst 2 Toverberg

(1) De eerste ochtend zitten ze nog samen aan tafel, de moeder en haar puberzoon. De jongen lang en bleek, moedervlekken op zijn wangen en in 5 zijn hals, onhandig onderuitgezakt (dat is zijn opdracht, de onuitgesproken opdracht van alle puberjongens ter wereld). De moeder: opeengeklemde kaken, gezicht dat lijkt te 10 zijn samengedrukt tussen een lakenpers, uitgestreken maar gepijnigd in het proces. Geen van de twee doet de minste poging contact te maken, integendeel: ze lijken allebei intensief 15 bezig de ander mentaal uit te wissen.

(2) Op de tweede ochtend komt eerst de moeder de ontbijtzaal binnen. Met hetzelfde gezicht eet ze een sneetje brood met kaas. Pas wanneer ze weg 20 is, betreedt haar zoon de zaal om in hoog tempo twee croissants met Nutella weg te werken. Hoe ze de rest van de dagen doorbrengen, is een raadsel, maar vanaf die ochtend 25 ontbijten ze apart.

(3) Naarmate de dagen verstrijken, wordt het veld van verbittering rond de moeder steeds groter. De manier waarop ze haar boterham met kaas 30 eet, lijkt op een gevecht, de manier waarop ze haar telefoon oppakt en een bericht intoetst op een regelrechte oorlog. Dat ze in een akelige scheiding ligt of er net eentje achter 35 de rug heeft, lijkt me evident. Het is een vorm van ongeluk die iedereen er ongeveer hetzelfde doet uitzien: grauw, de trekken rond de mond versteend. De tafeltjes rond het hare 40 blijven leeg. Verbittering is niet erg aantrekkelijk, en bovendien lijkt de kans niet onaanzienlijk dat ze uithaalt naar iedereen die het waagt haar veld te betreden.

(4) Het is heerlijk gluren, in de ontbijtzaal boven op de berg. Niemand is geharnast door de dag, haren zijn ongekamd, ogen onopgemaakt. Van privacy is geen sprake in het koude 50 ochtendlicht dat door de majestueuze ramen binnen schijnt. Chronische vermoeidheid maakt zich kenbaar in onwakkere gelaatstrekken van jonge ouders, relationele spanningen komen tot uiting in de manier waarop 55 een broodje wordt besmeerd met boter.

(5) Vroeger namen de gasten tbc¹⁾ mee naar boven, nu gewoon de aaneenschakeling van fortuinlijke en 60 minder fortuinlijke wendingen waaruit hedendaagse bevoorrechte levens bestaan. In plaats van maanden of zelfs jaren verblijft men ten hoogste 65 nog een week op de berg. Waar de sanatoriumpatiënten van weleer haast ten onder gingen aan de uitgestrekte verveling van het kuren, is de hedendaagse vakantieganger vooral 70 bang niet efficiënt genoeg om te gaan met zijn vakantietijd. Er moet genoeg geschied worden om de dure skipas te verantwoorden, genoeg in de zon gezeten in de kiertjes tussen 75 de sneeuwbuien, genoeg geslapen om tot rust te komen. Ontspanning is een plicht die niet erg veel verschilt van de plichten in de wereld beneden, al zal iedereen bij thuiskomst 80 menen dat een week lang alles anders was.

(6) Op de paal van de stoeltjeslift hangt een bord met de tekst: 'Een slechte dag skiën is nog altijd beter 85 dan een goede dag op kantoor'. Waarvoor het bord adverteert, weet ik niet: iedereen die het leest, bevindt zich op de piste en overduidelijk niet

op een kantoor. Misschien is het er
90 slechts om mensen eraan te herinne-
ren dat ze de juiste keuze hebben
gemaakt, de frisse buitenlucht heb-
ben verkozen boven de vervuilde
tweedehandslucht van hun grote of
95 middelgrote stad. Hier zijn is in elk
geval niet dáár zijn. De daarop-
volgende palen zijn behangen met
advertenties van Swissair, voor
vluchten naar Tampa en Orlando.

100 Wie genoeg heeft van de sneeuw,
kan altijd nog naar de zon.

(7) Tussen ons hotel en het andere
voormalige sanatorium aan de voet
van de berg loopt een kronkelend
105 pad dat is vernoemd naar Thomas
Mann. Terwijl zijn vrouw moest
kuren, deed hij inspiratie op voor zijn
grote roman.²⁾ Langs de route zijn
plakaten te vinden met citaten. 'Zum
110 *Leben gibt es zwei Wege*', zegt Hans
Castorp tegen Madame Chauchat.
'*Der eine ist der gewöhnliche, direkte
und brave. Der andere ist schlimm, er*

*führt über den Tod, und das ist der
115 geniale Weg!*'³⁾

(8) Dat kan eigenlijk niet meer hè,
zegt mijn reisgenoot met spijt in zijn
stem, zo onbeschaamd praten over
genialiteit. Ik vraag me vooral af of
120 de directe en brave weg en het smal-
le pad langs de dood wel twee ver-
schillende wegen zijn, en wie bepaalt
wat braaf is en wat heldhaftig.

(9) In de roodverlichte hotelbar speelt
125 een pianiste in galajurk iedere avond
versnelde versies van *My heart will
go on* en *The greatest love of all*⁴⁾
voor een handjevol hotelgasten. Op
de laatste avond zie ik de moeder en
130 de zoon op een bank in de hoek. Ze
praten nog altijd niet met elkaar,
maar ze leunen achterover en staren
met iets wat lijkt op tevredenheid
naar de donkere bergtoppen in de
135 verte, waar bewegende lichtpuntjes
de wagens aanduiden die de pistes
prepareren voor een nieuwe dag.

naar: Niña Weijers

uit: *De Groene Amsterdammer*, 19 februari 2020

Niña Weijers is auteur van romans en essays.

noot 1 Tbc is een afkorting van tuberculose, een bacteriële infectieziekte van de longen waar tot aan de Tweede Wereldoorlog geen medicijn voor was. Rijke tbc-patiënten verbleven soms wel jaren in hoog in de bergen gelegen sanatoriums, vanwege de rust en schone lucht aldaar.

noot 2 Bedoeld wordt de roman *De toverberg* (1924) van de Duitse schrijver Thomas Mann (1875-1955). Deze gaat over Hans Castorp, die op bezoek gaat in een sanatorium in het Zwitserse Davos en daar verliefd wordt op een jonge Russin, Clawdia Chauchat. Zijn bezoek duurt echter niet drie weken, zoals gepland, maar zeven jaar.

noot 3 Vertaling: 'Er zijn twee wegen naar het leven; de ene is de gebruikelijke, directe en brave weg. De andere is hachelijk, hij loopt via de dood, en dat is de geniale weg!'

noot 4 Dit zijn titels van populaire liefdesliedjes.

Tekst 2 Toverberg

- De moeder lijkt zich gedurende de eerste dagen in het hotel psychologisch te ontwikkelen, blijktens alinea 1 tot en met 3.
- 1p 21 Welke woordenreeks geeft de psychologische ontwikkeling van de moeder in alinea 1 tot en met 3 chronologisch het best weer?
- A alleen, gespannen, oorlogszuchtig
 - B gepijnigd, alleen, verbitterd
 - C gespannen, gefrustreerd, ongelukkig
 - D ongelukkig, verbitterd, gelaten
- “Het is heerlijk gluren, in de ontbijtzaal boven op de berg.” (regels 45-46)
- 2p 22 Leg in eigen woorden uit door welke twee factoren het “heerlijk gluren” is naar de gasten in de ontbijtzaal, gelet op alinea 4. Geef geen voorbeelden.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.
- De gasten van nu worden in alinea 5 vergeleken met de gasten van vroeger.
- 2p 23 Leid uit alinea 5 twee overeenkomsten af tussen de gasten van nu en die van vroeger.
- In alinea 5 wordt beschreven hoe hedendaagse vakantiegangers omgaan met hun vakantietijd.
- 2p 24 Leg uit wat tegenstrijdig is aan de manier waarop hedendaagse vakantiegangers omgaan met hun vakantietijd, gelet op alinea 5. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.
- Alinea 6 is te beschouwen als een uitwerking van één zin uit alinea 5.
- 1p 25 Citeer deze zin uit alinea 5.
- De beschrijving van moeder en zoon op “de laatste avond” in alinea 9 verschilt in twee opzichten inhoudelijk van hun eerdere beschrijving in alinea 2 en 3.
- 2p 26 Leg uit in welke twee opzichten de beschrijving van moeder en zoon in alinea 9 inhoudelijk verschilt van deze eerdere beschrijving in alinea 2 en 3. Geef geen voorbeelden.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

- 1p 27 Welke uitspraak doet het meest recht aan de ik-figuur in tekst 2?
- A De ik-figuur bespreekt ter amusement wintersporters negatief, terwijl deze samen met een reisgenoot verblijft in een voormalig sanatorium.
 - B De ik-figuur is duidelijk afkerig van wintersport en zit op de berg om met een reisgenoot tot rust te komen in een voormalig sanatorium.
 - C De ik-figuur is fanatiek liefhebber van wintersport en zit op de berg om samen met een reisgenoot tot rust te komen in een voormalig sanatorium.
 - D De ik-figuur stelt zich op als een beschouwer van wintersporters, terwijl deze samen met een reisgenoot verblijft in een voormalig sanatorium.
- 2p 28 Welke zin typeert tekst 2 het best?
- A Deze tekst is een filosofisch eerbetoon aan een bekend literair werk waarin een wintersportlocatie centraal staat.
 - B Deze tekst is een literaire bespiegeling waarin ervaringen tijdens een wintersportvakantie tot existentiële overwegingen leiden.
 - C Deze tekst is een onderzoeksverslag waarin observaties op een wintersportvakantie in een breed maatschappelijk kader worden geplaatst.
 - D Deze tekst is een reportage waarin het gedrag van vakantiegangers in een hotel wordt besproken, geduid en beoordeeld.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.